

Informatie voor de raad

Onderwerp	-	Drugsgebruik onder jongvolwassenen onderzoek GGD
Portefeuillehouder	-	J.W. Uitslag (wethouder) en E. van Lente (burgemeester)
Eenheid	-	Maatschappelijke Ondersteuning en Publieksdienstverlening
Contactpersoon	-	M. Remmelink en A. Pasma
Contactgegevens	-	m.remmelink@dalfsen.nl a.pasma@dalfsen.nl
Openbaarheid	-	Openbaar

Behandeld in collegevergadering van
Behandeling in raadsvergadering van

Datum besluit B&W
Datum lijst mededelingen raadsvergadering

Kernboodschap:

Het college van B&W stelt u voor kennis te nemen van het rapport: "Drugsgebruik onder jongvolwassenen; aangrijpingspunten voor beleid en praktijk" uitgevoerd door Gemeentelijke gezondheidsdienst IJsselland (GGD) voor de gemeente Dalfsen. En kennis te nemen van de acties die worden ondernomen, n.a.v. de uitkomsten van het onderzoek over drugsgebruik.

Toelichting:

In de gemeente Dalfsen waren in toenemende mate signalen van en zorgen om drugsgebruik onder jongvolwassenen. Om een eerste beeld van de aard en omvang van drugsgebruik en de onderliggende factoren, bij jongvolwassenen van 16 tot en met 25 jaar te krijgen, heeft de GGD IJsselland opdracht gekregen onderzoek te doen. De centrale onderzoeksvraag van het onderzoek is: "In welke mate is in de gemeente Dalfsen sprake van drugsgebruik onder jongvolwassenen van 16 tot en met 25 jaar en wat zijn achterliggende oorzaken en mogelijke aangrijpingspunten voor beleid en praktijk?". Om antwoord te geven op de onderzoeksvraag zijn professionals geïnterviewd en is een vragenlijst uitgezet onder jongvolwassenen. Vanwege de coronacrisis is er in de vragenlijst ook aandacht besteed aan de beleving van de coronacrisis en het welbevinden van de jongvolwassenen. De GGD IJsselland heeft de uitkomsten van het onderzoek opgeleverd welke hierbij met u gedeeld wordt.

1. Uitkomsten onderzoek

Het rapport geeft een volledig beeld over de onderzoeksopzet en uitkomsten van het onderzoek. Er is gesproken met 13 professionals tijdens 11 interviews. Aan het vragenlijstonderzoek, welke open stond van 2 februari tot 15 maart 2021, hebben 231 jongvolwassenen deelgenomen die de vragenlijst vrijwel volledig hebben ingevuld. Dit betekent dat bijna 7% van de jongvolwassenen uit Dalfsen de vragenlijst heeft ingevuld. Dit aantal is voldoende om een beeld te geven van de situatie in de gemeente Dalfsen. Hieronder worden de belangrijkste uitkomsten van het onderzoek beschreven.

1.1 Drugsgebruik in de gemeente Dalfsen

Van de jongvolwassenen die hebben deelgenomen aan dit onderzoek heeft ruim twee op de vijf ooit drugs gebruikt (44%). Dit gaat relatief vaak om jongens. Cijfers van het RIVM en het Trimbos-instituut laten zien dat drugsgebruik meer voorkomt onder mannen dan onder vrouwen. Ook blijkt uit het onderzoek dat jongvolwassenen van 18 jaar en ouder vaker drugs hebben gebruikt dan jongvolwassenen onder de 18. Gemiddeld begint drugsgebruik met 17-18 jaar. Veel genoemde redenen om drugs te gebruiken zijn de nieuwsgierigheid naar het effect en een lekker gevoel. De jongvolwassenen hebben met name onderstaande drugs gebruikt:

- * Cannabis (40% van de totale groep)
- * Lachgas (23% van de totale groep)
- * 3-MMC (14% van de totale groep)
- * XTC (11% van de totale groep)

De percentages cannabisgebruik in dit onderzoek zijn in lijn met landelijk onderzoek. Ook eerder onderzoek onder jongvolwassenen van 16 tot en met 25 jaar van GGD Hollands Noorden en GGD Noord- en Oost-Gelderland laten vergelijkbare cijfers zien. Het lachgasgebruik lijkt relatief laag te zijn in de gemeente Dalfsen, net als in Noord- en Oost-Gelderland, maar dit is niet eenduidig te

interpreteren vanwege de kleine aantallen. De toename van het gebruik van 3-MMC wordt als zorgelijk bestempeld door professionals. Deze drug is legaal te verkrijgen en hierdoor lijkt er minder vat op te zijn. 71% van de jongvolwassenen ziet andere jongvolwassenen uit de gemeente wel eens drugs gebruiken, waarbij het zowel kan gaan om gebruik binnen als buiten de gemeente. De plekken waar ze dit zien, zijn met name bij het uitgaan, thuis of bij vrienden thuis, of buiten (bijvoorbeeld op straat of in een park). Het drugsgebruik lijkt onder jongvolwassenen in de gemeente Dalfsen (op een feestje of tijdens het uitgaan) geen uitzondering te zijn. Veel jongvolwassenen ervaren dit als normaal en ook geven zij aan dat het makkelijk is om aan drugs te komen. Met name de laagdrempeligheid om aan drugs te komen, baart professionals zorgen. Over het algemeen ervaren de jongvolwassenen in het onderzoek geen zorgen als het gaat om drugsgebruik in Dalfsen. Bij professionals en een deel van de jongeren, zijn er juist zorgen rondom alcohol gebruik.

1.2 Drugsgebruik in coronatijd

Door corona is het drugsgebruik onder jongvolwassenen veranderd. De resultaten uit het onderzoek zijn te vergelijken met de resultaten van het onderzoek van het Trimbos Instituut naar corona, middelengebruik en het nieuwe uitgaan. Daarin werd gevonden dat cannabis in toenemende mate wordt gebruikt terwijl uitgaansdrugs, zoals ecstasy, amfetamine, ketamine, cocaïne en lachgas, minder vaak werden gebruikt. Redenen om minder te gaan gebruiken waren niet uit kunnen gaan, minder/niet zien van vrienden. Ook wordt er minder drugs gebruikt uit bescherming of ter verbetering van mentale of fysieke gezondheid, zo blijkt uit het onderzoek van het Trimbos-instituut. De belangrijkste redenen voor deelnemers om meer of vaker middelen te gaan gebruiken waren verveling, het vinden van een uitlaatklep, niet uit kunnen gaan en nieuwsgierigheid naar nieuwe ervaringen.

1.3 Factoren die een rol spelen bij het gebruik van drugs.

Jongvolwassenen schatten de houding van hun ouder(s)/verzorger(s) tegenover drugs negatiever in dan hun eigen houding. Volgens 87% van de jongvolwassenen zijn hun ouder(s)/verzorger(s) tegen het gebruik van drugs, terwijl 57% van de jongvolwassenen zelf tegen het gebruik van drugs is. Door meerdere deelnemers wordt aanvullend wel onderscheid gemaakt tussen het gebruik van soft- en harddrugs. Ook geven enkele deelnemers aan niet tegen eenmalig gebruik van drugs te zijn om het te proberen. Van de jongvolwassenen die ooit drugs hebben gebruikt, weet 56% van de ouder(s)/verzorger(s) dat en bij de overige groep (44%) niet. Een aantal professionals heeft aangegeven dat de thuissituatie van jongvolwassenen ook een rol speelt in het wel of niet (gaan) gebruiken van drugs. Een gebroken gezin, veel ruzie of problemen thuis en weinig toezicht van ouders zouden redenen kunnen zijn om drugs te (gaan) gebruiken. Ook is het ervaren van druk om goed te presteren (bijvoorbeeld op school) genoemd als een reden om drugs te gebruiken. Volgens de professionals zou het hebben van een stabiel gezin met duidelijke regels en afspraken, toezicht en met open communicatie als beschermende factor kunnen werken. Drugs worden vaak verkregen via vrienden en ook samen met vrienden gebruikt. Ondanks dat de jongvolwassenen in dit onderzoek niet specifiek aangeven dat zij drugs gebruiken om aan te sluiten bij een groep of om zich niet buitengesloten te voelen, blijkt wel dat het percentage dat gebruikt een stuk hoger ligt bij jongvolwassenen die ook vrienden hebben die gebruiken.

1.4 Ontmoedigen van drugsgebruik?

Bijna de helft van de jongvolwassenen (47%) vindt dat drugsgebruik onder jongvolwassenen in de gemeente Dalfsen ontmoedigd moet worden, 29% vindt van niet en 24% weet het niet. Vooral jongvolwassenen die nooit drugs hebben gebruikt en/of jongvolwassenen die zich zorgen maken over drugsgebruik vinden dat drugsgebruik ontmoedigd moet worden. Als redenen om drugsgebruik te ontmoedigen geven jongvolwassenen aan dat het gebruik van drugs slecht is voor je lichaam en dat jongvolwassenen de gevolgen ervan nog niet inzien. Redenen om drugsgebruik juist niet te ontmoedigen zijn dat jongvolwassenen zelf moeten beslissen wat ze doen, dat het gebruik hoe dan ook toch wel gebeurt en dat je door drugsgebruik te ontmoedigen juist interesse kan wekken. De jongvolwassenen zijn het erover eens dat het beter is om drugs niet te verbieden en met een vingertje te wijzen, maar dat er beter goede en eerlijke voorlichting kan worden gegeven over drugsgebruik en de risico's daarvan. Net als de jongvolwassenen, geven professionals over het algemeen aan dat het belangrijkste is om in gesprek te blijven met jongvolwassenen over drugsgebruik. Door niet (alleen) drugs te verbieden of 'met het vingertje te wijzen', maar open gesprekken te voeren zonder te oordelen. Daarnaast zijn de professionals voor (structurele) voorlichting aan jongvolwassenen om zo de risico's van het gebruik van drugs duidelijker te maken. Enkele professionals geven ook aan dat ouders betrokken zouden moeten worden bij de voorlichting, om zo de onwetendheid van ouders over

drugs weg te nemen en handvatten te geven over hoe ze in gesprek kunnen gaan met hun kind.

1.5 Welbevinden in coronatijd

In het vragenlijst onderzoek is aandacht besteed aan de beleving van de coronacrisis en het welbevinden van de jongvolwassenen.

Op een schaal van 1 (ik maak me veel zorgen over het coronavirus) tot 5 (ik maak me helemaal geen zorgen over het coronavirus) scoren de jongvolwassenen gemiddeld een 3,0. Ook is gevraagd hoeveel stress het coronavirus de jongvolwassenen geeft. Op een schaal van 1 (het coronavirus geeft me veel stress) tot 5 (het coronavirus geeft me helemaal geen stress) scoren de jongvolwassenen gemiddeld een 2,9. Aanvullend geven veel deelnemers aan dat ze zich niet perse zorgen maken of stress hebben van het coronavirus zelf, maar wel zorgen en stress om de gevolgen van coronacrisis. Dit is in lijn met een recent onderzoek van de GGD naar de impact van corona op jongeren van 16-24 jaar en ook landelijk onderzoek.

Het afgelopen jaar waren er veel zorgen over het welbevinden van jongeren door de coronamaatregelen. Ook vanuit de participatieraad waren zorgen over het welbevinden van jongeren. Zij hebben hierover ook gesprekken gevoerd met jongeren, net als Saam Welzijn. Onder jongeren was er bijvoorbeeld sprake van meer somberheid. Doordat de meeste coronamaatregelen zijn verminderd, is de situatie gestabiliseerd. Het is echter nog niet volledig duidelijk wat de gevolgen zijn voor jongeren op de lange termijn. Door professionals, zoals de jongerenwerkers, wordt goed in de gaten gehouden hoe het gaat met jongeren. Zodat indien nodig snel geanticipeerd kan worden.

2. Wat gaan we doen n.a.v. de uitkomsten van dit onderzoek

Uit het onderzoek is gebleken dat het drugsgebruik in de gemeente Dalfsen niet afwijkt ten opzichte van andere gemeenten waar ook onderzoek is gedaan naar drugsgebruik. In het onderzoek zijn een aantal punten genoemd waarop ingezet kan worden. In overleg met onder andere Tactus is onderzocht welke acties uitgezet kunnen en/of moeten worden. Deze acties staan in verhouding tot de situatie in Dalfsen en ze kunnen zoveel mogelijk binnen bestaande structuren en middelen opgepakt worden.

2.1 Thema's drugs en overmatig alcoholgebruik worden opgenomen in het preventiebeleid.

Het drugsgebruik lijkt onder jongvolwassenen in de gemeente Dalfsen (op een feestje of tijdens het uitgaan) geen uitzondering te zijn. Veel jongvolwassenen ervaren dit als normaal en ook geven zij aan dat het makkelijk is om aan drugs te komen. Met name de laagdrempeligheid om aan drugs te komen, baart professionals zorgen. Over het algemeen ervaren de jongvolwassenen in het onderzoek geen zorgen als het gaat om drugsgebruik in Dalfsen. Bij professionals en een deel van de jongeren, zijn er zorgen rondom alcohol gebruik. Dit wordt onderschreven door Tactus. Tactus heeft aangegeven dat wanneer je ervoor kiest om in te zetten op het tegengaan van alcohol en drugsgebruik, je dit structureel moet opnemen in preventieprogramma's. Een eenmalig programma levert weinig op, maar geeft wel het idee dat er voldoende wordt gedaan. Middelengebruik is een thema dat past onder de doelen van het preventiebeleid. Daarom wordt gekeken welke activiteiten ingezet kunnen worden vanuit het preventiebeleid. Binnen het preventiebeleid zijn beperkte middelen beschikbaar. Indien het wenselijk is om structureel in te zetten op deze thema's moet er meer budget beschikbaar gesteld worden. Ook is het mogelijk prioritering te geven aan thema's om op te pakken vanuit het preventiebeleid. Aandachtspunt bij het tegengaan van middelengebruik door jongvolwassenen, is dat zij vaak in andere gemeenten naar school gaan. De gemeente Ommen en Hardenberg zetten zelf ook in op de aanpak van middelengebruik.

2.2 Verbindingsgesprek organiseren met relevante partners en verenigingen.

Er wordt een gesprek georganiseerd met partners op het gebied van veiligheid, zorg en preventie. Doel van het gesprek is om partners met elkaar te verbinden, het belang te onderstrepen van de aanpak van drugs- en overmatig drankgebruik en in beeld te houden of de juiste interventies worden ingezet.

In de gemeente Dalfsen zijn veel organisaties of verenigingen die in contact komen met jongeren. Deze organisaties kunnen een signalerende en ondersteunende rol hebben bij de aanpak van drugs- en alcoholmisbruik. Zoals bijvoorbeeld sportverenigingen. Om het onderwerp drugsgebruik onder de aandacht te brengen, willen we zoveel mogelijk bestaande bijeenkomsten gebruiken. Dit om overbelasting van organisaties te voorkomen. Zodat alle partijen die in de gemeente Dalfsen werken met jongvolwassenen hun rol kunnen pakken bij het opgroeien van jongvolwassenen en de keuzes die ze maken.

2.3 Structurele aandacht voor een kleine groep personen die veel en regelmatig drugs gebruikt. Uit het onderzoek blijkt dat de groep die veel en regelmatig drugs gebruikt klein is. Dit betekent niet dat er aan deze groep geen aandacht hoeft te worden besteed. Het gebruik van drugs kan individueel leiden tot gezondheidsrisico's en op collectief niveau kan overlast worden ervaren door drugsgebruik. Aan deze kleine groep blijft aandacht besteed worden door jongerenwerkers, de politie en indien nodig door de inzet van Tactus. Met jongeren die overmatig gebruiken is het lastiger om in gesprek te komen. De intentie is om het huidige overleg jeugdoverlast om te zetten naar een jeugdoverleg waarbij het doel van dit overleg breder wordt dan enkel jeugdoverlast. Met structurele aandacht voor de onderwerpen drugs-en alcoholmisbruik en de preventieve aanpak hiervan.

2.4 Gebruik te maken van politie en bestuurlijke handhaving.

In het district IJsselland wil de politie meer investeren in het vroegtijdig signaleren van zorgelijk gedrag of een zorgelijke (thuis) situatie. Met hun inzet, die zich komend jaar vooral richt op vroeg signalering en problematische jeugdgroepen, stellen ze partners in staat gerichte interventies te kunnen doen. Dit doen zij onder andere door het maken van groepsscans van jeugdgroepen. Wanneer uit de groepsscan zorgelijke signalen komen, worden deze vanuit preventie, zorg of veiligheid opgepakt. Bij overtreding van artikel 2:74 (drugshandel) van de Algemene plaatselijke verordening van de gemeente Dalfsen wordt na ontvangst van een bestuurlijke rapportage, bestuursrechtelijk gehandhaafd ter voorkoming van herhaling van overtreding van de APV. Daar waar afnemers zijn, zijn immers ook dealers en ook daar zullen we ons op blijven richten.

2.5 Blijvend aandacht voor de behoefte van een deel van de jeugd aan meer activiteiten, openbare ontmoetingsplekken en/of uitgaansopties.

In overleg met Saam Welzijn en de gebiedsmanagers wordt gekeken of er voldoende mogelijkheden zijn voor jongeren om elkaar te ontmoeten en voor het uitvoeren van leuke activiteiten. Dit gebeurt vraaggericht, waarbij het ook kan zijn dat de vraag proactief wordt opgehaald bij jongeren.

Communicatie:

Via een gezamenlijk persbericht met GGD IJsselland worden de uitkomsten openbaar gemaakt. Het volledige onderzoek wordt gepubliceerd op www.ijssellandscan.nl.

Bijlagen:

1. Rapport 'drugsgebruik onder jongvolwassenen; aangrijpingspunten voor beleid en praktijk'.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Dalfsen,

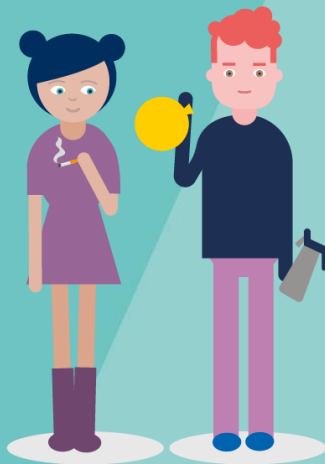
de burgemeester
drs. E. van Lente

de gemeentesecretaris/algemeen directeur
Ing. S.A.D.C. van Geffen

Drugsgebruik onder jongvolwassenen; aangrijpingspunten voor beleid en praktijk

Verkennend onderzoek naar ervaringen met drugsgebruik onder jongvolwassenen in de gemeente Dalfsen

**Team Beleidsadvies & Onderzoek
Mei 2021**

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1. Achtergrond van het onderzoek	3
Aanleiding.....	3
Onderzoeksopzet	3
Welbevinden jongvolwassenen.....	5
Leeswijzer.....	6
2. Resultaten	7
Beeld van drugsgebruik in de gemeente.....	7
Drugsgebruik	8
Factoren die een rol spelen bij drugsgebruik.....	11
Informatievoorziening.....	12
Ontmoedigen van drugsgebruik.....	12
3. Samenvattende conclusies en reflectie op het onderzoek	14
Samenvattende conclusies.....	14
Reflectie op het onderzoek	16
4. Aangrijpingspunten voor beleid en praktijk	17
Aandachtspunten voor preventie	17
Mogelijke interventies.....	17
Het welzijn tijdens de coronatijd.....	18
Weten waar je terecht kunt	18
Aandachtspunten voor vervolgstappen	18
Bijlage I: Vragenlijst	19
Bijlage II: Cannabis- en lachgasgebruik naar leeftijdsgroep vergeleken met ander onderzoek	32

1. Achtergrond van het onderzoek

Aanleiding

In de gemeente Dalfsen zijn in toenemende mate signalen van en zorgen om drugsgebruik onder jongvolwassenen. Daarbij gaat het zowel om soft- als harddrugs. Cijfers zijn op dit moment vooral afkomstig uit politierapportages waarbij drugsgebruik in beeld is gekomen door overlast, criminaliteit of excessief gebruik (zogenaamde drugsgerelateerde incidenten) en niet eerder is er in brede zin onderzoek gedaan naar drugsgebruik onder jongvolwassenen. De gemeente heeft behoefte aan een eerste beeld van de aard en omvang van drugsgebruik en de onderliggende factoren, bij jongvolwassenen van 16 tot en met 25 jaar. Het doel is om op basis van de resultaten het gesprek over drugsgebruik in de gemeente Dalfsen te openen en gezamenlijk te zoeken naar een passende aanpak van een mogelijk probleem. De gemeente is zich bewust van het feit dat drugsgebruik tijdens de coronacrisis anders kan zijn dan onder normale omstandigheden.

Onderzoeksvraag

Voordat eventuele vervolgstappen gezet kunnen worden heeft de gemeente behoefte aan inzicht en relevante informatie over de aard, omvang en ernst van de drugsproblematiek en achterliggende oorzaken. Inzicht in aangrijpingspunten voor interventies leidt tot een adequatere aanpak. Met nadruk is gevraagd om een onderzoek dat een breder kader schetst dan puur cijfermatig inzicht in drugsgebruik. Hoewel drugsgebruik vaak een onderdeel is van middelengebruik in het algemeen (roken, alcohol en drugs), is bewust gekozen dit onderzoek alleen op drugs te richten. Deze achtergrond heeft geleid tot de volgende onderzoeksvraag:

In welke mate is in de gemeente Dalfsen sprake van drugsgebruik onder jongvolwassenen van 16 tot en met 25 jaar en wat zijn achterliggende oorzaken en mogelijke aangrijpingspunten voor beleid en praktijk?

Onderzoeksopzet

Om antwoord te geven op de onderzoeksvraag zijn professionals geïnterviewd en is een vragenlijst uitgezet onder jongvolwassenen.

Interviews

Van oktober 2020 t/m januari 2021 zijn interviews gehouden met professionals. Deze interviews vonden plaats via videobellen. Er is gesproken met 13 professionals tijdens 11 interviews. Zes van deze professionals wonen ook in de gemeente Dalfsen. De geïnterviewden zijn van verschillende organisaties, waaronder jongerenwerk, politie, GGD, school, (sport)vereniging, Tactus en het Kulturhus. Een (groot) deel van de professionals had vooral contact met jeugd t/m 18 jaar. Onderwerpen die besproken zijn tijdens de interviews zijn het beeld van drugsgebruik in Dalfsen, risicofactoren en beschermende factoren, aangrijpingspunten voor preventie, de invloed van de coronacrisis en hun professionele houding t.o.v. drugs.

De interviews zijn, na toestemming van de betrokkene, opgenomen en na afloop uitgewerkt. Dit beknopte verslag is vertrouwelijk en ter controle aan de geïnterviewde voorgelegd. Vervolgens zijn de interviews geanalyseerd.

Vragenlijst

Van 2 februari tot 15 maart 2021 is een vragenlijst uitgezet onder jongvolwassenen van 16 t/m 25 jaar in Dalfsen (zie bijlage). De vragenlijst is verspreid via social media, door gekochte advertenties op Facebook en Instagram en met hulp van intermediairs zoals jongerenwerk. Daarnaast heeft de gemeente een random groep van 256 jongvolwassenen een brief gestuurd om het onderzoek onder de aandacht te brengen. Om de kans op sociaal wenselijke antwoorden te beperken, was het vragenlijstonderzoek anoniem.

De vragenlijst is ontwikkeld op basis van de gesprekken met professionals, vraagstellingen uit eerder (landelijk) onderzoek en de literatuur. Hierbij is onder andere gebruik gemaakt van onderzoek dat is gedaan voor de gemeente Staphorst en kennis uit het IJslands preventiemodel¹.

Onderwerpen die in de vragenlijst aan bod zijn gekomen, zijn het welbevinden van de jongvolwassenen, het beeld van drugsgebruik in Dalfsen, ervaringen met drugsgebruik, de invloed van corona op het drugsgebruik, houding van ouders ten aanzien van drugs, drugsgebruik van vrienden, informatievoorziening/hulp t.a.v. drugs, vrijetijdsbesteding en het ontmoedigen van drugsgebruik.

Wie hebben er meegedaan?

Aan het vragenlijstonderzoek hebben 231 jongvolwassenen deelgenomen die de vragenlijst vrijwel volledig hebben ingevuld. De gemeente Dalfsen heeft 28.903 inwoners (waarvan 3434 jongvolwassenen van 16 t/m 25 jaar). Dit betekent dat bijna 7% van de jongvolwassenen uit Dalfsen de vragenlijst heeft ingevuld. Dit aantal is voldoende om een beeld te geven van de situatie in de gemeente Dalfsen.

In de vragenlijst is een indeling gemaakt naar drie gebieden; Dalfsen, Nieuwleusen en Lemelerveld, gebaseerd op de viercijferige postcodegebieden van het CBS. Hoonhorst, Oudleusen en Ankum vallen onder Dalfsen (zie figuur 1.1.). Deze kleine kernen zijn niet specifiek uitgevraagd om herleidbaarheid te voorkomen.

Figuur 1.1 Indeling kernen voor het onderzoek

Van de jongvolwassenen die deel hebben genomen aan het onderzoek komt 61% uit Dalfsen, 23% uit Nieuwleusen en 16% uit Lemelerveld. Ter vergelijking; de verdeling onder de gehele populatie in de gemeente is 51% uit Dalfsen, 32% uit Nieuwleusen en 16% uit Lemelerveld.

Ruim de helft van de deelnemers (58%) is vrouw, 42% is man en 0,4% anders. Eén vijfde van de deelnemers is 16 of 17 jaar en de gemiddelde leeftijd is 20 jaar. Het merendeel van de deelnemers (84%) woont nog bij zijn of haar ouder(s)/verzorger(s), 11% woont zelfstandig (alleen of met een partner) en 4% woont met andere jongvolwassenen. Van alle deelnemers volgt 71% een opleiding en 24% werkt fulltime. Van de jongvolwassenen die deel hebben genomen aan het onderzoek is 4% laagopgeleid, 56% middelbaar opgeleid en 40% hoogopgeleid. Dit is gebaseerd op de opleiding die ze nu volgen of de hoogste opleiding die ze hebben afgerond.

¹ Zie voor meer informatie: <https://www.trimbos.nl/kennis/ijslands-preventie-model>

Tabel 1.1 Overzicht deelnemers (n=225-231)

	Aantal	%
Vrouw	134	58
Man	96	42
Anders	1	0,4
Dalfsen	141	61
Nieuwleusen	53	23
Lemelerveld	37	16
Laag opgeleid (praktijkonderwijs, vmbo)	8	4
Middelbaar opgeleid (havo, vwo, mbo)	126	56
Hoog opgeleid (hbo, wo)	90	40
Volgt opleiding en heeft een baan	126	56
Volgt opleiding	33	15
Heeft een baan	60	27
Volgt geen opleiding en heeft geen baan	6	3

Welbevinden jongvolwassenen

Gezien de huidige coronacrisis zijn er vragen en zorgen over het welbevinden van jongvolwassenen. Om deze reden is in de vragenlijst ook aandacht besteed aan de beleving van de coronacrisis en het welbevinden van de deelnemers. Op een schaal van 1 (ik maak me veel zorgen over het coronavirus) tot 5 (ik maak me helemaal geen zorgen over het coronavirus) scoren de jongvolwassenen gemiddeld een 3,0. Ook is gevraagd hoeveel stress het coronavirus de jongvolwassenen geeft. Op een schaal van 1 (het coronavirus geeft me veel stress) tot 5 (het coronavirus geeft me helemaal geen stress) scoren de jongvolwassenen gemiddeld een 2,9. Aanvullend geven veel deelnemers aan dat ze zich niet perse zorgen maken of stress hebben van het coronavirus zelf, maar wel zorgen en stress om de gevolgen van coronacrisis. Voorbeelden die worden genoemd zijn het wegvallen van het sociale leven, een achterstand bij de studie en de onzekerheid die de coronamaatregelen met zich meebrengen. Dit is in lijn met een recent onderzoek van de GGD naar de impact van corona op jongeren van 16-24 jaar² en ook landelijk onderzoek.

“Ik ben zelf niet bang voor het coronavirus maar wel om de mensen om me heen te besmetten. Ik ervaar wel veel stress en eenzaamheid het afgelopen jaar door alle beperkingen.”

Door het coronavirus valt bijna alles weg zoals sport en school. Dit speelt nu ook al voor bijna een jaar en hierdoor heb ik de meeste van mijn klasgenoten nog nooit gezien. Hierdoor bouw je veel minder een band met ze op.”

Twee derde van de jongvolwassenen voelt zich matig tot ernstig eenzaam. De landelijke coronapeiling liet zien dat op hetzelfde moment 84% van de jongvolwassenen (16-24 jaar) enigszins tot sterk eenzaam was. Ruim twee vijfde (44%) van de jongvolwassenen is (zeer) vaak gestrest door één of meerdere factoren, zoals school of werk (34%),

² <https://www.ggdijsselland.nl/over-de-ggd/nieuws/item/article/impact-coronacrisis-op-sociale-leven-jongeren-in-ijselland-heb-je-nog-een-plekje-over/>

situatie thuis (11%), eigen problemen (*zoals mijn gezondheid, ruzies met anderen, geheimen of schulden*) (9%), wat anderen van me vinden (15%) of door alles wat ik moet doen (school, huiswerk, social media, werk, sporten etc.) (30%).

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 van dit rapport worden de resultaten van zowel de interviews als de vragenlijst samen gepresenteerd. In hoofdstuk 3 staan de samenvattende conclusies, waarin relevante literatuur is meegenomen, en een reflectie op het onderzoek. Afsluitend volgen in hoofdstuk 4 de aangrijpingspunten voor beleid en praktijk.

2. Resultaten

Beeld van drugsgebruik in de gemeente

Volgens iets meer dan de helft van de jongvolwassenen lijkt het tegenwoordig heel normaal als jongvolwassenen drugs gebruiken op een feestje of bij het uitgaan. Hierbij is gevraagd naar drugs in het algemeen (inclusief lachgas en 3-MMC), zowel soft- als harddrugs. Ook geeft iets meer dan de helft van de jongvolwassenen aan dat het makkelijk is om aan drugs te komen. Het percentage jongvolwassenen dat zich zorgen maakt over drugsgebruik onder jongvolwassenen in de gemeente is 16% (zie tabel 2.1). In de open antwoorden is door vijf jongvolwassenen expliciet benoemd dat zij zich zorgen maken over alcoholgebruik.

“Ik vind dat softdrugs minder gevaarlijk is dan alcohol, harddrugs echter vind ik niet een goed iets i.v.m. verslaving en beïnvloeden van het dagelijks leven.”

“Zelf ben ik tegen drugs, tenzij het vanwege een ziekte de pijn vermindert. Ik ken verder ook niet iemand in m'n directe omgeving die drugs gebruikt.”

Tabel 2.1 Stellingen drugsgebruik onder jongvolwassenen (n=231)

	Mee eens (%)	Neutraal (%)	Niet mee eens (%)	Weet niet (%)
Het lijkt tegenwoordig heel normaal als jongvolwassenen drugs gebruiken op een feestje of bij het uitgaan.	52	23	19	7
Het is heel makkelijk om aan drugs te komen als je dat wilt.	52	15	1	32
In het uitgaansleven in mijn gemeente (café, festival, tentfeesten) worden vaak drugs gebruikt.	22	19	23	36
Het lijkt tegenwoordig heel normaal als jongvolwassenen thuis drugs gebruiken.	17	22	48	13
Ik maak me zorgen over drugsgebruik onder jongvolwassenen in mijn gemeente.	16	34	39	12

Een aantal professionals heeft zorgen over drugsgebruik in de gemeente, met name over de makkelijke verkrijgbaarheid van drugs, waardoor het laagdrempeliger wordt om te gaan gebruiken. Ook merken sommige professionals op dat het normaler is om te gebruiken en dat drugs toegankelijker zijn dan vroeger. Dit is in lijn met wat de jongvolwassenen in de vragenlijst aangeven. Professionals maken zich geen of minder zorgen om drugsgebruik als ze dit niet in hun eigen omgeving zien. Ze weten niet goed of het drugsgebruik is toegenomen in de loop van de jaren. Alcoholgebruik wordt door meerdere professionals als zorgelijker genoemd dan drugsgebruik.

“Overal wordt drugs gebruikt, ook in Dalfsen.”

“Ik denk dat drugsgebruik tegenwoordig toegankelijker is; er wordt openlijker over gepraat en het is makkelijker te krijgen.”

71% van de jongvolwassenen ziet andere jongvolwassenen uit de gemeente wel eens drugs gebruiken, waarbij het zowel kan gaan om gebruik binnen als buiten de gemeente. De plekken waar ze dit zien, zijn met name bij het uitgaan, thuis of bij vrienden thuis, of buiten, bijvoorbeeld op straat of in een park (tabel 2.2).

Tabel 2.2 Waar gebruiken andere jongvolwassenen uit de gemeente drugs? (n=164)

	Aantal	%
Bij het uitgaan (zoals concert, danceparty, festival, café, discotheek)	125	77
Thuis of bij vrienden thuis	97	60
Op straat, in een park of een andere plek buiten	94	58
In een keet	63	39
Op school	25	15
Op werk	7	4
Op een andere plek	3	2

Drugsgebruik

Ruim twee op de vijf jongvolwassenen (44%) heeft ooit drugs gebruikt. In de drie gebieden (Lemelerveld, Nieuwleusen en Dalfsen) zijn deze percentages vergelijkbaar. Het percentage mannen dat ooit gebruikt heeft is hoger dan het percentage vrouwen (57% vs. 34%) en het percentage 16-17-jarigen dat ooit gebruikt heeft is lager dan het percentage onder 18-plussers (30% vs. 48%).

Onder alle jongvolwassenen is cannabis de meest gebruikte drug (40%), gevolgd door lachgas (23%) en 3-MMC (14%), zie tabel 2.3. 16% van de jongvolwassenen heeft ooit (een) andere drug(s) gebruikt, waarbij de meest voorkomende drug XTC is (11% van alle jongvolwassenen). Drugs die door meer dan 4% van de jongvolwassenen wel eens zijn gebruikt zijn amfetamine, paddo's/truffels, cocaïne en miauw miauw/4-MMC. Overige drugs die in de vragenlijst werden gevraagd, zijn door enkele deelnemers genoemd.

Tabel 2.3 Drugsgebruik totale groep (n=231)

Drug	In de laatste 4 weken gebruikt (%)	Laatste 12 maanden gebruikt, maar langer dan 4 weken geleden (%)	Langer dan 12 maanden geleden gebruikt (%)	Totaal ooit gebruikt (%)
Cannabis	14	10	16	40
Lachgas	3	7	13	23
3-MMC	3	8	3	14
XTC	4	4	3	11
Amfetamine	1	1	4	6
Paddo's/truffels	1	3	1	5
Cocaïne	0,4	3	2	5
Miauw miauw/4-MMC	1	2	1	4

In bijlage II is een overzicht gegeven van het cannabis en lachgasgebruik naar leeftijdsgroep, daarin is ook een vergelijking gemaakt met de landelijke cijfers³ en de jongvolwassenenmonitoren van GGD Hollands Noorden⁴ en GGD Noord- en Oost-Gelderland⁵. Dit is alleen gedaan voor cannabis- en lachgasgebruik omdat voor de overige drugs de aantallen te klein zijn.

³ <https://www.trimbos.nl/?act=winkeldl.download&prod=1400>

⁴ https://gezondnhn.nl/jive?workspace_guid=88863f6e-41e0-4269-821b-e4ffe7927cd7

⁵ <https://www.kvnog.nl/images/redactie/bestanden/Cijfers/Tab%20JV%20NOG.pdf>

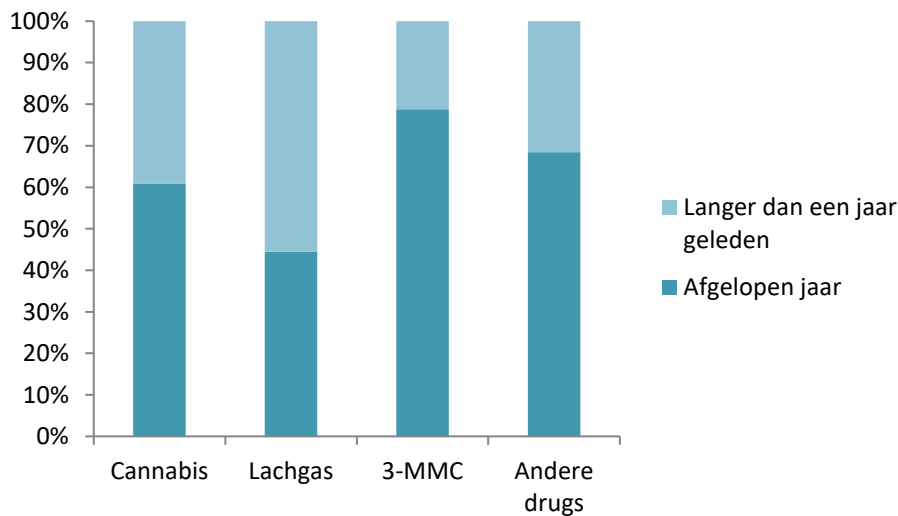
Hieruit blijkt dat zowel cannabis als lachgas het meest wordt gebruikt door jongvolwassenen van 20 tot en met 25 jaar. De cijfers voor cannabisgebruik in de gemeente Dalfsen zijn redelijk vergelijkbaar met de landelijke cijfers en de jongvolwassenenmonitoren van GGD Hollands Noorden en GGD Noord- en Oost-Gelderland. Als het gaat om lachgasgebruik is de vergelijkbaarheid minder eenduidig. Met name het lachgasgebruik onder de groep 16-17 jarigen ligt veel lager dan landelijk. Het gaat om kleine aantallen waardoor de cijfers lastiger te interpreteren zijn.

Tijdens de interviews met de professionals zijn diverse drugs genoemd die jongvolwassenen gebruiken. Met name cannabis, 3-MMC en XTC worden volgens de professionals veel gebruikt. Meerdere professionals weten dat er de laatste tijd een toename is van het gebruik van 3-MMC. Ze denken dat dit zou kunnen komen omdat het niet illegaal is. Hierdoor lijkt het wellicht onschuldiger. Ook is het makkelijk te krijgen en minder grijpbaar voor de politie.

 “Jongeren denken: ‘Het is te koop in de winkel, dus zo erg zal het wel niet zijn.’”

Van de jongvolwassenen die ooit cannabis hebben gebruikt, heeft 61% dat in het afgelopen jaar gedaan (figuur 2.1). Van deze groep, heeft de helft dat op 5 of minder dagen in het afgelopen jaar gedaan. Er is een kleine groep die in het afgelopen jaar meer dan 60 dagen cannabis heeft gebruikt (3% van alle jongvolwassenen). De gemiddelde leeftijd dat de jongvolwassenen voor het eerst cannabis gebruikten was 17.

Van de jongvolwassenen die ooit lachgas hebben gebruikt, heeft bijna de helft (44%) dat in het afgelopen jaar gedaan. Binnen deze groep heeft bijna tweede derde (15 jongvolwassenen) dat op 5 of minder dagen in het afgelopen jaar gedaan.

Figuur 2.1 Jongvolwassenen die gebruikt hebben: verdeling naar type drugs, langer dan een jaar geleden en afgelopen jaar, in %

Van de jongvolwassenen die ooit 3-MMC hebben gebruikt, heeft vier op de vijf dat in het afgelopen jaar gedaan. Van deze jongvolwassenen, heeft ongeveer de helft (14 jongvolwassenen) dat op 5 of minder dagen gedaan in het afgelopen jaar.

Van de jongvolwassenen die ooit (een) andere drug(s) hebben gebruikt, heeft twee op de drie dat het afgelopen jaar gedaan. De meerderheid van de groep die heeft gebruikt (64%), heeft dat op 5 of minder dagen gedaan en ruim drie op de vijf (63%) heeft meerdere van deze drugs gebruikt. Bijna alle jongvolwassenen die andere drugs hebben gebruikt (90%), hebben ook cannabis gebruikt. 63% heeft ook lachgas gebruikt en 61% heeft ook 3-MMC gebruikt.

De gemiddelde leeftijd dat jongvolwassenen voor het eerst lachgas of 3-MMC gebruiken is 18. Een kleine groep jongvolwassenen (4%) gebruikte ofwel lachgas, ofwel 3-MMC ofwel andere drugs op meer dan 20 dagen in het afgelopen jaar. Daarnaast hebben sommige van deze jongvolwassenen nog andere soft- en/of harddrugs gebruikt.

Drugs in combinatie met alcohol

Driekwart van de jongvolwassenen die wel eens drugs heeft gebruikt, heeft wel eens op één dag of avond alcohol en een drug gebruikt.

Aanschaf en gebruik drugs

Aan de jongvolwassenen die ooit drugs hebben gebruikt, is gevraagd hoe ze aan de drugs komen en waar ze de drugs gebruik(t)en. Drugs worden het vaakst verkregen via vrienden. Daarnaast wordt cannabis ook vaak gekocht in een coffeeshop. Cannabis wordt veelal thuis, bij vrienden thuis of op een plek buiten, zoals op straat of in een park gebruikt. Lachgas wordt ook veel verkregen in een uitgaansgelegenheid en 3-MMC en andere drugs via een dealer. Deze laatste twee worden met name gebruikt tijdens het uitgaan, thuis of bij vrienden thuis. School of werk wordt door de jongvolwassenen weinig genoemd als locatie voor gebruik.

Uit de interviews blijkt zorg te zijn over de makkelijke beschikbaarheid van 3-MMC. Meerdere professionals geven aan dat het makkelijk te verkrijgen is, bijvoorbeeld via internet. Dit zou voor jongvolwassenen een reden kunnen zijn om dit middel te gebruiken. Uit de resultaten van het vragenlijst onderzoek blijkt dat jongvolwassenen meestal via vrienden of via een dealer aan 3-MMC komen.

Reden voor drugsgebruik

De meest genoemde reden voor het gebruik van alle drugs is nieuwsgierigheid naar het effect. Daarnaast is 'omdat je het gevoel lekker vindt' veel genoemd als reden. Voor het gebruik van cannabis is, in tegenstelling tot bij de andere drugs, ook 'om te ontspannen' vaak als reden genoemd. Voor lachgas, 3-MMC en de andere drugs is juist vaker aangegeven 'omdat het feestjes, verjaardagen of andere sociale bijeenkomsten leuker maakt'. Voor 3-MMC is, naast de bovengenoemde redenen, een reden voor gebruik het 'langer door kunnen gaan'.

Bijna één op de vijf jongvolwassenen (19%) die lachgas heeft gebruikt, heeft dit gebruikt omdat ze dronken waren en er niet over na dachten. Ook heeft bijna één op de vijf (19%) het gebruikt omdat het makkelijk beschikbaar is.

Invloed coronacrisis

Aan iedereen die ooit drugs gebruikt heeft, is gevraagd of ze meer of minder zijn gaan gebruiken sinds de coronacrisis. Een kwart geeft aan überhaupt geen drugs (meer) te gebruiken. De groep jongvolwassenen die minder drugs is gaan gebruiken (35 jongvolwassenen), is groter dan de groep jongvolwassenen die meer is gaan gebruiken als gevolg van de coronacrisis (21 jongvolwassenen). De meest genoemde reden voor het minder gebruiken van drugs is het niet uit kunnen gaan en het minder of niet zien van vrienden. De meest genoemde reden voor het meer gebruiken van drugs is verveling. Daarnaast zijn ook het niet uit kunnen gaan, mentale gezondheid en/of nieuwsgierig naar nieuwe ervaringen genoemd als redenen.

Meerdere professionals geven aan niet zeker te weten of jongvolwassenen juist meer of minder drugs zijn gaan gebruiken door de coronacrisis. Sommigen verwachten meer gebruik door verveling, psychosociale problemen en meer tijd doordeweeks. Daarnaast wordt minder gebruik verwacht doordat jongvolwassenen niet uit kunnen gaan en meer thuis zijn met toezicht van ouders.

“Er zijn natuurlijk minder feesten geweest, dus dan zou het af zijn genomen. Aan de andere kant kan ik me voorstellen dat het aantal psychosociale problemen is toegenomen, dus dat een puber dan weer eerder gaat gebruiken. Het kan twee kanten op gaan.”

Factoren die een rol spelen bij drugsgebruik

Gezin

Bijna alle jongvolwassenen die deelnamen aan het onderzoek hebben een idee over de houding die hun ouders hebben ten aanzien van drugsgebruik. Zij schatten de houding van hun ouder(s)/verzorger(s) tegenover drugs negatiever in dan hun eigen houding. Volgens 87% van de jongvolwassenen zijn hun ouder(s)/verzorger(s) tegen het gebruik van drugs, terwijl 57% van de jongvolwassenen zelf tegen het gebruik van drugs is. Door meerdere deelnemers wordt aanvullend wel onderscheid gemaakt tussen het gebruik van soft- en harddrugs. Ook geven enkele deelnemers aan niet tegen eenmalig gebruik van drugs te zijn om het te proberen.

 “Mijn ouders zijn er niet perse op tegen, ze worden niet boos, eerder teleurgesteld. Ze willen ons goed informeren omdat ze weten dat ze het toch niet tegen kunnen houden.”

Van de jongvolwassenen die ooit drugs hebben gebruikt, weet 56% van de ouder(s)/verzorger(s) dat en bij de overige groep (44%) niet.

Een aantal professionals heeft tijdens de interviews aangegeven dat de thuissituatie van jongvolwassenen ook een rol speelt in het wel of niet (gaan) gebruiken van drugs. Een gebroken gezin, veel ruzie of problemen thuis en weinig toezicht van ouders zouden redenen kunnen zijn om drugs te (gaan) gebruiken. Ook is het ervaren van druk om goed te presteren (bijvoorbeeld op school) genoemd als een reden om drugs te gebruiken. Volgens de professionals zou het hebben van een stabiel gezin met duidelijke regels en afspraken, toezicht en met open communicatie als beschermende factor kunnen werken.

 “Jongeren uit een goed milieu, die duidelijke regels en afspraken met ouders hebben dat ze niet mogen gebruiken, gebruiken mogelijk minder vaak drugs.”

Vrienden

Twee vijfde van de jongvolwassenen heeft vrienden die regelmatig gebruiken. Van deze groep, heeft bijna drie kwart (73%) zelf ook ooit drugs gebruikt tegenover een kwart die geen vrienden heeft die regelmatig gebruiken. Ook geven jongvolwassenen aan dat zij vaak via vrienden drugs verkrijgen. Bij de reden voor drugsgebruik geven slechts enkele jongvolwassenen in het onderzoek als reden voor drugsgebruik ‘om aan te sluiten bij een groep of om zich niet buitengesloten te voelen’.

Door professionals is het beeld geschetst dat jongvolwassenen vaker drugs gaan gebruiken door groepsdruk of het mee willen doen als ze zich bevinden in een vriendengroep waar drugs gebruikt worden. Daarentegen werd het durven maken van eigen keuzes gezien als een beschermende factor.

 “Wat er verder meespeelt is je karakter, de ene persoon is meer een thrillseeker dan de ander, hoe gevoelig je bent voor verdovende middelen en groepsdruk.”

Professionals geven aan dat ook de persoonlijkheid van de jongvolwassenen samenhangt met het drugsgebruik. Het hebben van een persoonlijkheid waarbij je sensation-seeking bent werd genoemd als een risicofactor voor drugsgebruik.

Vrijtijdsbesteding

Enkele professionals geven aan dat het hebben van andere doelen (bijvoorbeeld sporten) of het doen van activiteiten mogelijk als beschermende factor kan werken voor drugsgebruik, zij noemden hierbij ook het IJslands preventiemodel. Daarom is aan de jongvolwassenen gevraagd naar hun vrijetijdsbesteding en of ze iets missen hierin in de gemeente Dalfsen.

De meerderheid van de jongvolwassenen (63%) doet mee aan activiteiten die worden begeleid door een professional/vrijwilliger. Ruim twee derde van de jongvolwassenen (69%) vindt dat er in de gemeente voldoende aanbod is voor vrijetijdsbesteding voor jongvolwassenen, 31% vindt van niet. Vrijetijdsbesteding die jongvolwassenen graag toegevoegd zien zijn:

- Vrijblijvende (sport)activiteiten en openbare sportvelden, zoals een pubquiz, openbaar volleybalveld en (sport)activiteiten voor mensen met een beperking.
- Openbare ontmoetingsplekken, zowel binnen als buiten, zoals bankjes of een plek binnen waar jongeren elkaar kunnen ontmoeten.
- Meer uitgaansopties, zoals festivals, cafés en evenementen.

Een kleiner aantal jongvolwassenen geeft aan kunst en culturele activiteiten te missen. Daarnaast waren er ook enkele opmerkingen die specifiek over de beperkte mogelijkheden voor jongvolwassenen tijdens de coronacrisis gingen, zoals het niet af kunnen spreken met vrienden.

Informatievoorziening

Op de vraag naar wie jongvolwassenen toe zouden gaan met vragen over drugs (bijv. voor informatie of hulp), geven de meeste jongvolwassenen aan dat ze informatie op websites op zouden zoeken en/of naar een vriend of vriendin zouden gaan. Een veel kleiner deel, bijna een vijfde, zou naar zijn/haar ouder(s) gaan (zie tabel 2.4). Ongeveer een zevende (14%) gaat naar een broer of zus met vragen.

Tabel 2.4 Waar gaan jongvolwassenen heen met vragen over drugs? *Meerdere antwoorden mogelijk (n=231)*

	Aantal	%
Informatie via websites	150	65
Een vriend of vriendin	146	63
Partner/vriend(in)	61	26
Informatie via YouTube	54	23
Ouder(s)	44	19

Ruim een tiende (11%) van de deelnemers heeft gehoord van Centraal Contactpunt Drugs SAAM. Hierbij is geen verschil tussen jongvolwassenen die wel of geen drugs hebben gebruikt hebben.

Ontmoedigen van drugsgebruik

Bijna de helft van de jongvolwassenen (47%) vindt dat drugsgebruik onder jongvolwassenen in de gemeente Dalfsen ontmoedigd moet worden, 29% vindt van niet en 24% weet het niet. Vooral jongvolwassenen die nooit drugs hebben gebruikt en/of jongvolwassenen die zich zorgen maken over drugsgebruik vinden dat drugsgebruik ontmoedigd moet worden. Als redenen om drugsgebruik te ontmoedigen geven jongvolwassenen aan dat het gebruik van drugs slecht is voor je lichaam en dat jongvolwassenen de gevolgen ervan nog niet inzien. Redenen om drugsgebruik juist niet te ontmoedigen zijn dat jongvolwassenen zelf moeten beslissen wat ze doen, dat het gebruik hoe dan ook toch wel gebeurt en dat je door drugsgebruik te ontmoedigen juist interesse kan wekken. De jongvolwassenen zijn het erover eens dat het beter is om drugs niet te verbieden en met een vingertje te wijzen, maar dat er beter goede en eerlijke voorlichting kan worden gegeven over drugsgebruik en de risico's daarvan.

“Ik vind dat goede begeleiding en informeren veel doet. Door het niet te ontmoedigen maar het te dogen en het bespreekbaar te maken, kun je jongeren en jongvolwassenen beter sturen door hen te helpen verantwoorde keuzes te maken rondom het gebruik van drugs.”

“Niet alle jongeren hebben denk ik helemaal door hoe schadelijk het kan zijn.”

“Als je het gaat ontmoedigen, dan gaan ze het juist gebruiken.”

Net als de jongvolwassenen, geven professionals over het algemeen aan dat het belangrijkste is om in gesprek te blijven met jongvolwassenen over drugsgebruik. Door niet (alleen) drugs te verbieden of ‘met het vingertje te wijzen’, maar open gesprekken te voeren zonder te oordelen. Daarnaast zijn de professionals voor (structurele) voorlichting aan jongvolwassenen om zo de risico’s van het gebruik van drugs duidelijker te maken. Enkele professionals geven ook aan dat ouders betrokken zouden moeten worden bij de voorlichting, om zo de onwetendheid van ouders over drugs weg te nemen en handvatten te geven over hoe ze in gesprek kunnen gaan met hun kind. Tot slot werd het geven van alternatieve activiteiten en/of doelen genoemd om het drugsgebruik te beperken, zoals volgens hen wordt gedaan in het IJslands preventiemodel.

“Het is niet verstandig om te gebruiken, maar een krat bier leegdrinken en laveloos thuiskomen ook niet.”

“Sommigen gebruiken door verveling, dus als er meer faciliteiten komen voor de jongeren zou dat mogelijk kunnen helpen tegen drugsgebruik.”

“Ik promoot het niet, maar maak het vooral bespreekbaar, want als het uit de hand dreigt te lopen, dan kunnen we kijken wat we eraan kunnen doen.”

3. Samenvattende conclusies en reflectie op het onderzoek

Samenvattende conclusies

In de gemeente Dalfsen zijn in toenemende mate signalen van en zorgen om drugsgebruik onder jongvolwassenen. Dit was voor de gemeente reden om onderzoek te laten uitvoeren naar de aard en omvang van drugsgebruik en de onderliggende factoren, bij de groep jongvolwassenen van 16 tot en met 25 jaar. Het doel van dit onderzoek was om op basis van de resultaten het gesprek over drugsgebruik in de gemeente Dalfsen te openen en gezamenlijk te zoeken naar een passende aanpak van een mogelijk probleem. In dit en het volgende hoofdstuk wordt een antwoord gegeven op de centrale onderzoeksvraag:

In welke mate is in de gemeente Dalfsen sprake van drugsgebruik onder jongvolwassenen van 16 tot en met 25 jaar en wat zijn achterliggende oorzaken en mogelijke aangrijpingspunten voor beleid en praktijk?

Ervaringen met drugsgebruik

Uit het onderzoek blijkt dat de groep die veel en regelmatig drugs gebruikt klein is. Dit betekent niet dat er aan deze groep geen aandacht hoeft te worden besteed. Het gebruik van drugs kan individueel leiden tot gezondheidsrisico's en op collectief niveau kan overlast worden ervaren door drugsgebruik. Ook lijkt drugsgebruik, onder jongvolwassenen in de gemeente Dalfsen, op een feestje of tijdens het uitgaan geen uitzondering te zijn. Veel jongvolwassenen ervaren dit als normaal en ook geven zij aan dat het makkelijk is om aan drugs te komen. Met name de laagdrempeligheid om aan drugs te komen, baart professionals zorgen. Over het algemeen ervaren de jongvolwassenen in het onderzoek geen zorgen als het gaat om drugsgebruik in Dalfsen.

Van de jongvolwassenen die hebben deelgenomen aan dit onderzoek heeft ruim twee op de vijf drugs gebruikt. Dit gaat relatief vaak om jongens. Cijfers van het RIVM en het Trimbos-instituut laten zien dat drugsgebruik meer voorkomt onder mannen dan onder vrouwen.⁶ Ook blijkt uit het onderzoek dat jongvolwassenen van 18 jaar en ouder vaker drugs hebben gebruikt dan jongvolwassenen onder de 18. Gemiddeld begint drugsgebruik met 17-18 jaar. Veel genoemde redenen om drugs te gebruiken zijn de nieuwsgierigheid naar het effect en een lekker gevoel. De jongvolwassenen hebben met name cannabis (40% van de totale groep), lachgas (23% van de totale groep), 3-MMC (14% van de totale groep) en XTC (11% van de totale groep) gebruikt. De percentages cannabisgebruik in dit onderzoek zijn in lijn met landelijk onderzoek (zie bijlage II). Ook eerder onderzoek onder jongvolwassenen van 16 tot en met 25 jaar van GGD Hollands Noorden en GGD Noord- en Oost-Gelderland laten vergelijkbare cijfers zien. Het lachgasgebruik lijkt relatief laag te zijn in de gemeente Dalfsen, net als in Noord- en Oost-Gelderland, maar dit is niet eenduidig te interpreteren vanwege de kleine aantallen.

De toename van het gebruik van 3-MMC wordt als zorgelijk bestempeld door professionals. Deze drug is legaal te verkrijgen en hierdoor lijkt er minder vat op te zijn. In 2020 werd er bij EenVandaag aandacht besteed aan deze alarmerende toename⁷.

Drugsgebruik in coronatijd

Door corona is het drugsgebruik onder jongvolwassenen veranderd. De resultaten uit het onderzoek zijn te vergelijken met de resultaten van het onderzoek van het Trimbos Instituut naar corona, middelengebruik en het nieuwe uitgaan⁸. Daarin werd gevonden dat cannabis in toenemende mate wordt gebruikt terwijl uitgaansdrugs, zoals ecstasy, amfetamine, ketamine, cocaïne en lachgas, minder vaak werden gebruikt. De verschillen hebben mogelijk te maken met context waarin middelen gebruikt worden. De belangrijkste redenen voor deelnemers om meer of vaker middelen te gaan gebruiken waren verveling, het vinden van een uitlaatklep, niet uit kunnen gaan en nieuwsgierigheid naar nieuwe ervaringen. Deze redenen worden ook aangegeven door de professionals en

⁶ <https://www.volksgezondheinzorg.info/onderwerp/drugsgebruik/cijfers-context/huidige-situatie-jongeren>

⁷ <https://eenvandaag.avrotros.nl/item/zorgelijke-toename-verslavingen-designerdrug-3-mmc-onder-jongeren-het-is-relatief-goedkoop-en-lega/>

⁸ <https://www.trimbos.nl/?act=winkeldl.download&prod=1402>

jongvolwassenen in dit onderzoek. Redenen om juist minder te gaan gebruiken waren niet uit kunnen gaan, minder/niet zien van vrienden. Ook wordt er minder drugs gebruikt uit bescherming of ter verbetering van mentale of fysieke gezondheid, zo blijkt uit het onderzoek van het Trimbos-instituut.

Factoren die een rol spelen bij drugsgebruik

Naast dat de persoonlijkheid van jongvolwassenen, volgens professionals, een rol speelt in de gevoeligheid voor het gebruiken van drugs, komen uit het onderzoek een aantal contextuele factoren naar voren die zijn beschreven vanuit de domeinen gezin, vrienden en vrijetijdsbesteding.

Rol van het gezin

Professionals noemen het gezin zowel als een beschermende factor als een risicofactor. Ook in de literatuur wordt ondersteuning door ouders geassocieerd met minder middelengebruik (Trimbos-instituut, 2019⁹). Risico's die door professionals zijn genoemd, zijn gebroken gezinnen, ruzie en problemen, prestatiedruk en weinig toezicht. Een stabiel gezin met duidelijke regels en afspraken, open communicatie zou als beschermende factor kunnen werken. Ook de houding van ouders ten aanzien van drugsgebruik lijkt een rol te spelen.

Rol van vrienden

Drugs worden vaak verkregen via vrienden en ook samen met vrienden gebruikt. Ondanks dat de jongvolwassenen in dit onderzoek niet specifiek aangeven dat zij drugs gebruiken om aan te sluiten bij een groep of om zich niet buitengesloten te voelen, blijkt wel dat het percentage dat gebruikt een stuk hoger ligt bij jongvolwassenen die ook vrienden hebben die gebruiken. Ook professionals benoemen de sociale druk uit de vriendengroep als een risicofactor voor het gebruik van drugs. Binnen het IJlands preventiemodel is de peergroep (vrienden en leeftijdsgenoten) één van de domeinen waar aandacht aan wordt besteed. Het model is gebaseerd op uitgebreide literatuurstudie (Trimbos-instituut, 2019).

Vrijetijdsbesteding

De geïnterviewde professionals benoemen het belang van georganiseerde vrijetijdsbesteding. Enkel halen hierbij het IJlands preventiemodel aan. Binnen dat model is een belangrijke voorwaarde de begeleiding door een professional, die fungeert als rolmodel (Trimbos-instituut, 2019). Ongeveer een derde van de jongvolwassenen in het onderzoek heeft behoefte aan meer activiteiten, openbare ontmoetingsplekken en/of uitgaansopties.

Informatie over drugs

Het Centraal Contactpunt Drugs SAAM is bij een tiende van de jongvolwassenen uit het onderzoek bekend. De meeste jongvolwassenen zouden informatie zoeken via websites of een vriend(in). Een veel kleiner deel zou naar hun ouders gaan met vragen.

Ontmoedigen van drugsgebruik

Bijna de helft van de jongvolwassenen vindt dat drugsgebruik ontmoedigd moet worden. Met name jongvolwassenen die zelf geen drugs gebruiken en/of zich zorgen maken over drugsgebruik vinden ontmoediging belangrijk. Dit kan worden gedaan door bijvoorbeeld meer goede en eerlijke voorlichting te geven over drugsgebruik en de risico's daarvan. Redenen hiervoor zijn dat drugs slecht voor je lichaam zijn en dat jongvolwassenen de gevolgen ervan nog niet inzien. Aan de andere kant benoemen zij ook dat jongvolwassenen zelf moeten beslissen wat ze doen. Goede en eerlijke voorlichting heeft de voorkeur boven verbieden. Liever niet met het vingertje wijzen. Dit wordt bevestigd door professionals. Meer bekendheid over drugs en de risico's is belangrijk, net als het bieden van handvatten aan ouders om het gesprek met hun kind(eren) te kunnen voeren.

---

⁹ <https://www.rijksoverheid.nl/binaries/rijksoverheid/documenten/publicaties/2020/12/09/factsheet-peilstationsonderzoek-ouders-2019/factsheet-peilstationsonderzoek-ouders-2019.pdf>

Reflectie op het onderzoek

- De vragenlijst is ingevuld door 231 jongvolwassenen uit de gemeente Dalftsen. Dit aantal is voldoende om een beeld te schetsen van de ervaringen met drugsgebruik in de gemeente Dalftsen. Het onderwerp van de vragenlijst kan echter wel hebben geleid tot een selectie van deelnemers.
- Het onderzoek heeft plaatsgevonden tijdens de coronacrisis. Dit betekent dat de resultaten niet representatief zijn voor de normale situatie. Wel is de coronasituatie expliciet meegenomen in het onderzoek. Hieruit blijkt dat jongvolwassenen zowel meer als minder drugs zijn gaan gebruiken. De coronacrisis heeft invloed op allerlei thema's: middelengebruik, vrijetijdsbesteding en welbevinden, maar ook de mate waarin professionals op dit moment contact hebben met de doelgroep.
- In de vragenlijst is geen onderscheid gemaakt tussen soft en harddrugs als het gaat om de houding van jongvolwassenen en hun beeld over drugsgebruik. Dit kan er toe hebben geleid dat niet iedereen de vragen op eenzelfde manier heeft geïnterpreteerd. Ook kan het de antwoorden op bepaalde vragen hebben beïnvloed omdat deelnemers anders denken over softdrugs dan over harddrugs, zoals ook bleek uit enkele open antwoorden.
- Tijdens de gesprekken met de professionals en ook in de open antwoorden van jongvolwassenen is naar voren gekomen dat zij zich meer zorgen maken over het alcoholgebruik onder jongvolwassenen dan over drugsgebruik.

4. Aangrijpingspunten voor beleid en praktijk

Aandachtspunten voor preventie

Om drugsgebruik te ontmoedigen is het van belang om goede en eerlijke voorlichting te geven over drugsgebruik en de risico's daarvan. Dit onderzoek heeft zich gericht op jongvolwassenen tussen de 16 en 25 jaar. Gemiddeld starten jongeren met gebruik rond de 17-18 jaar. De voorlichting richt zich dan ook veelal op de leeftijdsgroep daaronder zodat zij overwogen keuzes kunnen maken.

In de richtlijnen verslavingspreventie binnen het onderwijs, ontwikkeld door het Trimbos-instituut en Stichting verslavingspreventie Nederland, is per type onderwijs en de verschillende leeftijdsfasen te zien welke preventieve interventies ingezet kunnen worden als het gaat om middelengebruik in de brede zin.¹⁰ Omdat er ook zorgen rondom alcohol gebruik zijn, is het aan te bevelen preventie breed in te zetten.

Het advies aan de gemeente Dalfsen is om structureel in te zetten op preventie en om op basis van de richtlijnen verslavingspreventie Nederland en de resultaten uit dit onderzoek te reflecteren op het huidige aanbod. Op dit moment wordt er binnen de gemeente Dalfsen gewerkt met een breed preventieprogramma Stoer! & Overloperproject dat zich richt op leerlingen uit groep 7 en 8. Onderdeel van dit programma kan zijn 'Lekker gewoon' dat bewustwording van gewoontegedrag, zelfbeheersing, sociale druk en verslaving als doelstelling heeft. Dit onderdeel wordt verzorgd door Tactus.

De gemeente kan het huidige aanbod bezien vanuit de volgende aandachtspunten:

- *Aanbod voor verschillende leeftijdsgroepen.* Dus ook op middelbare scholieren en studenten. Op het moment dat de voorlichting zich richt op jongeren is het daarnaast van belang om na te denken over voorlichting die niet leidt tot een averechts effect waarbij de interesse naar gebruik wordt opgewekt in plaats van ontmoedigd.
- *Aandacht voor de omgeving.* Het is van belang dat de voorlichting op scholen samen gaat met stimuli in de omgeving waar middelengebruik niet normaal is. Dit betekent dat er samen moet worden gewerkt met ouders en dat er aandacht moet zijn voor beleidsregels op school en op de sportvereniging, die middelengebruik ontmoedigen.
- *Integraal aanbod voor alle betrokkenen.* Daarbij is het belangrijk om het doel, de doelgroep, en de vorm en inhoud van de communicatie op elkaar af te stemmen. Opvoeders en professionals hebben andere informatie nodig dan jongvolwassenen die af en toe drugs gebruiken bij het uitgaan of jongvolwassenen die problemen hebben of dreigen te krijgen door drugs.

Mogelijke interventies

De volgende interventies dienen ter inspiratie voor de gemeente Dalfsen:

Helder op school

Helder op school is een interventie die een integrale aanpak biedt om leerlingen of studenten bewust te maken van de gevolgen van middelengebruik en hen te stimuleren niet te roken of drinken, geen drugs te gebruiken en niet te veel te gamen.¹¹ De gemeente Dalfsen zou in samenwerking met scholen en andere lokale partners kunnen kijken in hoeverre deze interventie past binnen het ontmoedigingsbeleid van de gemeente. Deze interventie is onderdeel van de Gezonde School en past daarmee binnen het beleid van de gemeente om verschillende leefstijlonderdelen zo veel mogelijk in samenhang met elkaar uit te voeren.

IJslands preventiemodel en vrijetijdsbesteding

Ook in het IJslands preventiemodel draait het om een integrale aanpak van middelengebruik waarbij lokaal wordt samengewerkt (Trimbos-instituut, 2019). Centraal staan de vier domeinen; gezin, vrije tijd, peergroep en school.

¹⁰ https://www.gezondeschool.nl/sites/default/files/2019-05/Richtlijnen_Onderwijs_2016_0.pdf

¹¹ <https://www.trimbos.nl/aanbod/helder-op-school>

Binnen elk van deze domeinen is er sprake van beschermende en risicofactoren. Het belang van het gezin, de vrijetijdsbesteding en vrienden zijn aan de orde gekomen in het onderzoek.

Binnen alle domeinen van het IJslands preventiemodel spelen sociale integratie en welbevinden een belangrijke rol. Op dit moment is een aantal gemeenten aan het werk met het IJslands preventiemodel. Het model verloopt volgens een jaarlijkse cyclus die bestaat uit vier stappen: monitoring; terugkoppeling en dialoog; beleidsvorming; en uitvoering. Daarin staat community building centraal: onderzoekers en beleidsmakers bouwen aan draagvlak onder lokale stakeholders en stimuleren samenwerking tussen deze stakeholders in alle stappen.

Een deel van de jongvolwassenen heeft de behoefte aan georganiseerde activiteiten in de gemeente genoemd en ook professionals hebben het belang van deze activiteiten genoemd. De gemeente Dalfsen kan er voor kiezen om in eerste instantie, in samenspraak met jongvolwassenen, ouders en stakeholders, te gaan kijken aan welke activiteiten behoefte is. Een andere optie zou kunnen zijn om als gemeente (deels) in te steken op het IJslands preventiemodel.

Het welzijn tijdens de coronatijd

Onderzoek laat zien dat een bepaalde groep jongvolwassenen meer is gaan gebruiken tijdens de coronaperiode. Het gaat hier dan met name om een toename van het gebruik van cannabis met als belangrijke reden verveling. Het is van belang dat de gemeente nadenkt over hoe jongvolwassenen te ondersteunen tijdens de coronatijd. De gemeente Dalfsen heeft op de website aandacht besteedt aan waar jongvolwassenen terecht kunnen met vragen tijdens de coronaperiode¹². Het zou goed zijn te onderzoeken in hoeverre er gebruik wordt gemaakt van deze mogelijkheid. Een tweede stap zou kunnen zijn om samen met jongvolwassenen te zoeken naar activiteiten die kunnen plaatsvinden binnen de beperkende maatregelen. Daarnaast is het advies om de gezondheid en het welzijn van de jongvolwassenen in de gemeenten te blijven monitoren. Dit kan in samenwerking met (lokale) partners. Dan gaat het niet alleen om cijfers maar juist ook in gesprek te gaan en blijven met de jongvolwassenen.

Weten waar je terecht kunt

De gemeente Dalfsen beschikt over een Centraal Contactpunt Drugs. Deze valt onder de welzijnsorganisatie SAAM. Slechts een kleine groep jongvolwassenen is bekend met dit contactpunt. De meeste jongvolwassenen zoeken informatie via het internet. Het opzetten van dit contactpunt is gebeurd op basis van resultaten uit eerder onderzoek. Als de gemeente het belangrijk vindt om hierop in te zetten, is het aan te bevelen om te onderzoeken of dit contactpunt aansluit bij de behoefte van jongvolwassenen.

Op de website <https://www.drugsenuitgaan.nl/> is veel informatie te vinden over drugsgebruik en de risico's ervan. Vanuit het onderzoek is het aan te bevelen om in de voorlichting specifiek aandacht te besteden aan de drug 3-MMC gezien de toename in gebruik en relatief makkelijke verkrijgbaarheid hiervan.

Aandachtspunten voor vervolgstappen

Dit onderzoek heeft een eerste beeld geschetst van drugsgebruik onder jongvolwassenen in de gemeente Dalfsen. Indien de gemeente behoefte heeft aan het volgen van drugsgebruik over de tijd, bijvoorbeeld als het gaat om 3-MMC, dan is het aan te bevelen een dergelijk onderzoek te herhalen. De GGD is voornemens om in de toekomst een jongvolwassenenmonitor te gaan uitvoeren waar drugsgebruik onderdeel van kan zijn.

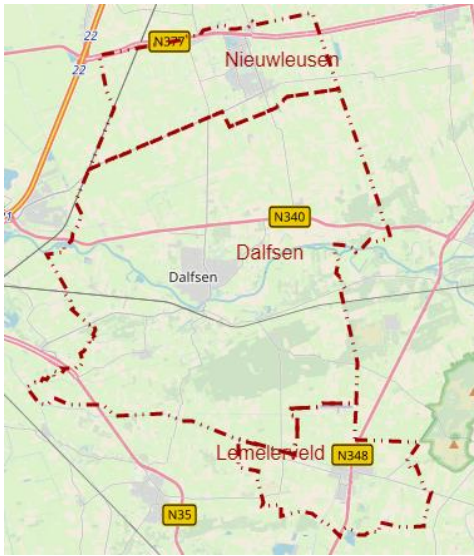
Uit de reflectie op het onderzoek blijkt dat het bij eventueel vervolgstappen of onderzoek van belang is om aandacht te besteden aan het onderscheid softdrugs en harddrugs en alcoholgebruik.

---

¹² <https://www.samendoenindalfsen.nl/pratenmetiemand>

Bijlage I: Vragenlijst

Achtergrondgegevens

1. In welk van de drie gebieden binnen de gemeente Dalfsen woon je (zie bovenstaande kaart)? [verplichte vraag]

We bedoelen het adres waar je de meeste tijd woont.

- Dalfsen
- Nieuwleusen
- Lemelerveld
- Ik woon niet in de gemeente Dalfsen => *Ga naar slotpagina jongvolwassenen buiten doelgroep*

2. Hoe oud ben je? [verplichte vraag]

- 16 jaar
- 17 jaar
- 18 jaar
- 19 jaar
- 20 jaar
- 21 jaar
- 22 jaar
- 23 jaar
- 24 jaar
- 25 jaar
- Ik heb een andere leeftijd => *Ga naar slotpagina jongvolwassenen buiten doelgroep*

3. Wat is je geslacht?

- Man
- Vrouw
- Anders

Drugsgebruik

In deze vragenlijst vragen we naar drugs, inclusief lachgas en 3-MMC. Alcohol rekenen we daarbij niet mee.

4. Geef bij de volgende stellingen aan in hoeverre je het er mee eens bent:

	Mee eens	Neutraal	Niet mee eens	Weet niet
Ik maak me zorgen over drugsgebruik onder jongvolwassenen in mijn gemeente.	☐	☐	☐	☐
Het lijkt tegenwoordig heel normaal als jongvolwassenen drugs gebruiken op een feestje of bij het uitgaan.	☐	☐	☐	☐
Het lijkt tegenwoordig heel normaal als jongvolwassenen thuis drugs gebruiken.	☐	☐	☐	☐
In het uitgaansleven in mijn gemeente (café, festival, tentfeesten) worden vaak drugs gebruikt.	☐	☐	☐	☐
Het is heel makkelijk om aan drugs te komen als je dat wilt.	☐	☐	☐	☐

5. Zie jij om je heen wel eens jongvolwassenen (16-25 jarigen) uit jouw gemeente drugs gebruiken?

Het kan zowel gaan om gebruik binnen als buiten de gemeente.

- Ja
- Nee => Ga naar vraag 7

6. Waar (binnen of buiten jouw gemeente) zie je jongvolwassenen uit jouw gemeente wel eens drugs gebruiken?

Je mag meerdere antwoorden geven.

- Bij het uitgaan (zoals concert, danceparty, festival, café, discotheek)
- Thuis of bij vrienden thuis
- In een keet
- Op school
- Op werk
- Op straat, in een park of een andere plek buiten
- Op een andere plek, namelijk:

7. Heb je vrienden die regelmatig drugs gebruiken?

- Ja
- Nee

In deze vragenlijst vragen we naar drugs, inclusief lachgas en 3-MMC. Alcohol rekenen we daarbij niet mee.

8. Heb je ooit drugs gebruikt? [verplichte vraag]

- Ja
- Nee => Ga naar vraag 12

Deze vraag alleen indien ooit drugs gebruikt:

9. Gebruik(te) je wel eens op één dag of avond drugs én alcohol?

Je mag meerdere antwoorden geven.

- Nee
- Ja, alcohol samen met cannabis (hasj of wiet)
- Ja, alcohol samen met lachgas
- Ja, alcohol samen met 3-MMC, 3-M
- Ja, alcohol samen met XTC (ecstasy, MDMA)
- Ja, alcohol samen met cocaïne
- Ja, alcohol samen met amfetamine (pep of speed)
- Ja, alcohol samen met een andere drug

Deze vraag alleen indien ooit drugs gebruikt:

10. Geef van onderstaande drugs aan of je ze wel eens hebt gebruikt en wanneer je het middel voor het laatst gebruikt hebt.

Geef voor ieder middel een reactie.

	Nooit gebruikt	Laatste 4 weken gebruikt	Laatste 12 maanden gebruikt, maar langer dan 4 weken geleden	Langer dan 12 maanden geleden gebruikt
Cannabis (hasj of wiet)	☐	☐	☐	☐
Lachgas	☐	☐	☐	☐
3-MMC, 3M	☐	☐	☐	☐
Andere drugs	☐	☐	☐	☐

Deze vraag alleen indien ooit 'Andere drugs' gebruikt:

11. Geef van onderstaande drugs aan of je ze wel eens hebt gebruikt en wanneer voor het laatst.

Geef voor ieder middel een reactie.

	Nooit gebruikt	Laatste 4 weken gebruikt	Laatste 12 maanden gebruikt, maar langer dan 4 weken geleden	Langer dan 12 maanden geleden gebruikt
XTC (ecstasy, MDMA)	☐	☐	☐	☐
Cocaïne	☐	☐	☐	☐
Amfetamine (pep of speed)	☐	☐	☐	☐
GHB	☐	☐	☐	☐
Paddo's, truffels	☐	☐	☐	☐
LSD	☐	☐	☐	☐
Heroïne	☐	☐	☐	☐
Miauw Miauw, 4-MMC	☐	☐	☐	☐

Ketamine	☐	☐	☐	☐
4-FA/4-FMP	☐	☐	☐	☐
2C-B	☐	☐	☐	☐
Ritalin, Concerta, Equasym XL of Medikinet (of andere ADHD medicijnen) zonder recept van een dokter	☐	☐	☐	☐

12. Vink de drugs aan waarvan je denkt dat je ze het komend jaar zult gebruiken.

- Geen enkele drug
- Cannabis (hasj of wiet)
- Lachgas
- 3-MMC, 3-M
- XTC (ecstasy, MDMA)
- Cocaïne
- Amfetamine (pep of speed)
- Een andere drug, namelijk:

Deze set vragen aan iedereen vragen die ooit cannabis heeft gebruikt; de eerste vraag alleen indien in de afgelopen 4 weken of 12 maanden cannabis gebruikt:

Cannabis (wiet/hasj)

Je hebt aangegeven **cannabis** gebruikt te hebben. Over dit middel gaan de onderstaande vragen.

13. Op hoeveel dagen in het afgelopen jaar heb je cannabis (hasj of wiet) gebruikt?

- 1 of 2 dagen
- 3 t/m 5 dagen
- 6 t/m 9 dagen
- 10 t/m 19 dagen
- 20 t/m 39 dagen
- 40 t/m 59 dagen
- 60 dagen of meer

14. Hoe kom/kwam je meestal aan cannabis (hasj of wiet)?

Je mag meerdere antwoorden geven

- Via vrienden
- Via via, van iemand die ik niet goed ken
- Via broer(s)/zus(sen) of andere familieleden
- Van een dealer
- Ik koop het in een coffeeshop
- Ik kweek het zelf
- Anders, namelijk:

15. Waar gebruik(te) je cannabis (hasj of wiet)?

Je mag meerdere antwoorden geven.

- Bij het uitgaan (zoals concert, danceparty, festival, café, discotheek)
- Thuis of bij vrienden thuis

- In een keet
- Op school
- Op werk
- Op straat, in een park of een andere plek buiten
- Op een andere plek, namelijk:

16. Waarom gebruik je cannabis (hasj of wiet) of waarom heb je (wel eens) cannabis (hasj of wiet) gebruikt?

Je mag meerdere antwoorden geven.

- Omdat het feestjes, verjaardagen of andere sociale bijeenkomsten leuker maakt
- Om je zorgen/problemen te vergeten
- Omdat je het gevoel lekker vindt
- Om aan te sluiten bij een groep / om je niet buitengesloten te voelen
- Om dingen anders waar te nemen / geest verruimen
- Uit verveling
- Uit gewoonte
- Om te ontspannen
- Om beter te slapen
- Om beter te functioneren / beter focussen
- Om langer door te kunnen gaan
- Nieuwsgierig naar het effect
- Omdat je dronken was en er niet over nadacht
- Omdat het makkelijk beschikbaar is
- Anders, namelijk:

17. Hoe oud was je toen je voor het eerst cannabis (hasj of wiet) gebruikte?

Schaal 10-25 jaar

Deze set vragen aan iedereen vragen die ooit lachgas heeft gebruikt; de eerste vraag alleen indien in de afgelopen 4 weken of 12 maanden lachgas gebruikt:

Lachgas

Je hebt aangegeven lachgas gebruikt te hebben. Over dit middel gaan de onderstaande vragen.

18. Op hoeveel dagen in het afgelopen jaar heb je lachgas gebruikt?

- 1 of 2 dagen
- 3 t/m 5 dagen
- 6 t/m 9 dagen
- 10 t/m 19 dagen
- 20 t/m 39 dagen
- 40 t/m 59 dagen
- 60 dagen of meer

19. Hoe kom/kwam je meestal aan lachgas?

Je mag meerdere antwoorden geven.

- Via vrienden
- Via via, van iemand die ik niet goed ken
- Via broer(s)/zus(sen) of andere familieleden
- Via een dealer

- Via internet
- Anders, namelijk:

20. Waar gebruik(te) je lachgas?

Je mag meerdere antwoorden geven.

- Bij het uitgaan (zoals concert, danceparty, festival, café, discotheek)
- Thuis of bij vrienden thuis
- In een keet
- Op school
- Op werk
- Op straat, in een park of een andere plek buiten
- Op een andere plek, namelijk:

21. Waarom gebruik je lachgas of waarom heb je (wel eens) lachgas gebruikt?

Je mag meerdere antwoorden geven.

- Omdat het feestjes, verjaardagen of andere sociale bijeenkomsten leuker maakt
- Om je zorgen/problemen te vergeten
- Omdat je het gevoel lekker vindt
- Om aan te sluiten bij een groep / om je niet buitengesloten te voelen
- Om dingen anders waar te nemen / geest verruimen
- Uit verveling
- Uit gewoonte
- Om te ontspannen
- Om beter te slapen
- Om beter te functioneren / beter focussen
- Om langer door te kunnen gaan
- Nieuwsgierig naar het effect
- Omdat je dronken was en er niet over nadacht
- Omdat het makkelijk beschikbaar is
- Anders, namelijk:

22. Hoe oud was je toen je voor het eerst lachgas gebruikte?

Schaal 10-25 jaar

Deze set vragen aan iedereen vragen die ooit 3-MMC, 3M heeft gebruikt; de eerste vraag alleen indien in de afgelopen 4 weken of 12 maanden 3-MMC, 3M gebruikt:

3-MMC, 3M

Je hebt aangegeven **3-MMC, 3M** gebruikt te hebben. Over dit middel gaan de onderstaande vragen.

23. Op hoeveel dagen in het afgelopen jaar heb je 3-MMC gebruikt?

- 1 of 2 dagen
- 3 t/m 5 dagen
- 6 t/m 9 dagen
- 10 t/m 19 dagen
- 20 t/m 39 dagen
- 40 t/m 59 dagen
- 60 dagen of meer

24. Hoe kom/kwam je meestal aan 3-MMC?

Je mag meerdere antwoorden geven.

- Via vrienden
- Via via, van iemand die ik niet goed ken
- Via broer(s)/zus(sen) of andere familieleden
- Via een dealer
- Via internet
- Anders, namelijk:

25. Waar gebruik(te) je 3-MMC?

Je mag meerdere antwoorden geven.

- Bij het uitgaan (zoals concert, danceparty, festival, café, discotheek)
- Thuis of bij vrienden thuis
- In een keet
- Op school
- Op werk
- Op straat, in een park of een andere plek buiten
- Op een andere plek, namelijk:

26. Waarom gebruik je 3-MMC of waarom heb je (wel eens) 3-MMC gebruikt?

Je mag meerdere antwoorden geven.

- Omdat het feestjes, verjaardagen of andere sociale bijeenkomsten leuker maakt
- Om je zorgen/problemen te vergeten
- Omdat je het gevoel lekker vindt
- Om aan te sluiten bij een groep / om je niet buitengesloten te voelen
- Om dingen anders waar te nemen / geest verruimen
- Uit verveling
- Uit gewoonte
- Om te ontspannen
- Om beter te slapen
- Om beter te functioneren / beter focussen
- Om langer door te kunnen gaan
- Nieuwsgierig naar het effect
- Omdat je dronken was en er niet over nadacht
- Omdat het makkelijk beschikbaar is
- Anders, namelijk:

27. Hoe oud was je toen je voor het eerst 3-MMC gebruikte?

Schaal 10-25 jaar

Deze set vragen aan iedereen vragen die ooit een andere drug dan cannabis, lachgas of 3-MMC heeft gebruikt; de eerste vraag alleen indien in de afgelopen 4 weken of 12 maanden een ander middel gebruikt:

Andere drugs

Je hebt aangegeven een van de volgende middelen gebruikt te hebben:

- XTC (ecstasy, MDMA)
- Cocaïne
- Amfetamine (pep of speed)

- GHB
- Paddo's, truffels
- LSD
- Heroïne
- Miauw Miauw, 4-MMC
- Ketamine
- 4-FA/4-FMP
- 2C-B
- Ritalin, Concerta, Equasym XL of Medikinet (of andere ADHD medicijnen) zonder recept van een dokter
- Een andere drug

Over deze middelen/dit middel gaan de onderstaande vragen.

28. Op hoeveel dagen in het afgelopen jaar heb je dit middel/deze middelen gebruikt?

- 1 of 2 dagen
- 3 t/m 5 dagen
- 6 t/m 9 dagen
- 10 t/m 19 dagen
- 20 t/m 39 dagen
- 40 t/m 59 dagen
- 60 dagen of meer

29. Hoe kom/kwam je meestal aan dit middel/deze middelen?

Je mag meerdere antwoorden geven.

- Via vrienden
- Via via, van iemand die ik niet goed ken
- Via broer(s)/zus(sen) of andere familieleden
- Via een dealer
- Via internet
- Anders, namelijk:

30. Waar gebruik(te) je dit middel/deze middelen?

Je mag meerdere antwoorden geven.

- Bij het uitgaan (zoals concert, danceparty, festival, café, discotheek)
- Thuis of bij vrienden thuis
- In een keet
- Op school
- Op werk
- Op straat, in een park of een andere plek buiten
- Op een andere plek, namelijk:

31. Waarom gebruik je dit middel/deze middelen of waarom heb je (wel eens) dit middel/deze middelen gebruikt?

Je mag meerdere antwoorden geven.

- Omdat het feestjes, verjaardagen of andere sociale bijeenkomsten leuker maakt
- Om je zorgen/problemen te vergeten
- Omdat je het gevoel lekker vindt
- Om aan te sluiten bij een groep / om je niet buitengesloten te voelen
- Om dingen anders waar te nemen / geest verruimen
- Uit verveling

- Uit gewoonte
- Om te ontspannen
- Om beter te slapen
- Om beter te functioneren / beter focussen
- Om langer door te kunnen gaan
- Nieuwsgierig naar het effect
- Omdat je dronken was en er niet over nadacht
- Omdat het makkelijk beschikbaar is
- Anders, namelijk:

32. Hoe oud was je toen je voor het eerst een van deze middelen gebruikte?

Schaal 10-25 jaar

Deze set vragen alleen indien ooit drugs gebruikt:

Corona

33. Vergeleken met de periode voor de corona-pandemie, gebruik ik:

- Veel minder drugs
- Minder drugs
- Evenveel drugs => *Ga naar vraag 35*
- Meer drugs
- Veel meer drugs
- Niet van toepassing, ik gebruik geen drugs => *Ga naar vraag 35*
- Weet ik niet => *Ga naar vraag 35*

34. Waarom ben je meer/minder drugs gaan gebruiken?

Je mag meerdere antwoorden geven.

- Verveling
- Eenzaamheid
- Stress
- Mentale gezondheid
- Fysieke gezondheid
- Niet uit (kunnen) gaan
- Vrienden minder/niet zien
- Nieuwsgierig naar nieuwe ervaringen
- Anders, namelijk:

Houding t.a.v. drugs

35. Hoe sta je zelf tegenover het gebruik van drugs?

- 1 - Tegen het gebruik van drugs
- 2
- 3 - Neutraal
- 4
- 5 - Voor het gebruik van drugs

36. Hoe staan jouw ouders/verzorgers tegenover het gebruik van drugs?

- 1 - Tegen het gebruik van drugs
- 2

- 3 - Neutraal
- 4
- 5 - Voor het gebruik van drugs
- Weet ik niet

Deze vraag alleen indien ooit drugs gebruikt:

37. Weten je ouders/verzorgers dat je (wel eens) drugs (hebt) gebruikt?

- Ja
- Nee

38. Ruimte voor toelichting op bovenstaande vragen:

.....[open vraag]

Informatievoorziening/hulp

39. Heb je wel eens gehoord van het Centraal Contactpunt Drugs SAAM?

- Ja
- Nee

40. Naar wie of wat zou je gaan wanneer je vragen zou hebben over drugs (bijv. voor informatie of hulp)?

Je mag meerdere antwoorden geven.

- Partner/vriend(in)
- Een vriend of vriendin
- Ouder(s)
- Broer of zus
- Ander familielid
- Collega(s) of iemand anders van het werk
- Iemand van school/opleiding (bijv. leraar, mentor, vertrouwenspersoon)
- Iemand van de kerk (bijv. jongerenwerker, dominee)
- Iemand van de sport(club) of vereniging (bijv. een trainer, leiding, vertrouwenspersoon)
- Huisarts
- Andere zorgverleners (bijv. maatschappelijk werk, Tactus, psycholoog)
- Jongerenwerker SAAM
- Centraal Contactpunt Drugs SAAM
- Anoniem bellen of chatten (bijv. jouwggd.nl, de drugsinfolijn of een forum)
- Informatie via websites
- Informatie via YouTube
- Informatie via andere social media kanalen
- Niemand
- Anders, namelijk:

Vrijtijdsbesteding

41. Doe je (buiten schooltijd) mee aan een van de volgende activiteiten die door een professional/vrijwilliger begeleid worden?

Je mag meerdere antwoorden geven.

- Sporten bij een vereniging of team
- Een groep van de kerk, moskee, etc.
- Les in muziek, kunst, toneel of dans

- Vrijwilligerswerk
- Jongerenwerk
- Andere georganiseerde activiteiten buiten school, zoals scouting, schaken, etc.
- Geen van bovenstaande activiteiten

42. Ben je van mening dat er in de gemeente voor jongvolwassenen in de leeftijd 16-25 jaar voldoende aanbod is voor vrijetijdsbesteding?

Denk aan: verenigingen, ontmoetingsplekken in de openbare ruimte, activiteitenaanbod

- Ja
- Nee

43. Welk aanbod voor vrijetijdsbesteding zou je graag toegevoegd zien?

.....[open vraag]

Drugsgebruik ontmoedigen

44. Vind jij dat drugsgebruik in de gemeente ontmoedigd moet worden?

- Ja
- Nee
- Weet ik niet

45. Ruimte voor toelichting:

Waarom wel of waarom niet? Welke mogelijkheden zie je?

.....[open vraag]

Welbevinden

We willen graag weten hoe het met jullie gaat in deze tijd. Daarover gaan de komende vragen.

46. Geef van elke uitspraak aan of die op jou van toepassing is

	Ja	Min of meer	Nee
Ik mis mensen om me heen	☐	☐	☐
Er zijn genoeg mensen op wie ik in geval van narigheid kan terugvallen	☐	☐	☐
Ik heb veel mensen op wie ik volledig kan vertrouwen	☐	☐	☐
Er zijn genoeg mensen met wie ik mij nauw verbonden voel	☐	☐	☐
Ik ervaar leegte om mij heen	☐	☐	☐
Vaak voel ik me in de steek gelaten	☐	☐	☐

47. Hoe vaak voel je je gestrest?

Kruis op elke regel één vakje aan.

	Nooit	Bijna nooit	Soms	Vaak	Zeer vaak
Ik voel me gestrest door <u>school of werk</u>	☐	☐	☐	☐	☐
Ik voel me gestrest door mijn <u>situatie thuis</u> (zoals zorgen,	☐	☐	☐	☐	☐

<i>problemen of ruzies thuis)</i>					
Ik voel me gestrest door <u>eigen problemen</u> (zoals mijn gezondheid, ruzies met anderen, geheimen of schulden)	☐	☐	☐	☐	☐
Ik voel me gestrest over wat anderen van me vinden	☐	☐	☐	☐	☐
Ik voel me gestrest door alles wat ik moet doen (school, huiswerk, social media, werk, sporten etc.)	☐	☐	☐	☐	☐

48. Hieronder zie je twee stellingen. Daarbij zijn de twee uitersten weergegeven. Klik het vakje aan dat het beste jouw gevoel beschrijft.

Het coronavirus...

- Maak ik me veel zorgen over   maak ik me helemaal geen zorgen over
- Geeft me veel stress   geeft me helemaal geen stress

49. Ruimte voor toelichting op bovenstaande vragen:
 .....[open vraag]

50. In hoeverre ben je het eens met de volgende uitspraken:

	Helemaal mee eens	Mee eens	Soms wel, soms niet	Niet mee eens	Helemaal niet mee eens
Ik weet wat ik wel en niet wil	☐	☐	☐	☐	☐
Ik zeg het als iemand iets doet wat ik vervelend vind	☐	☐	☐	☐	☐
Ik laat mij makkelijk overhalen om dingen te doen die ik niet wil	☐	☐	☐	☐	☐
Ik kan heel goed nee zeggen tegen mijn vrienden	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind het moeilijk om hulp te vragen als iemand mij lastig valt	☐	☐	☐	☐	☐
Ik doe alleen maar dingen die ik zelf echt wil	☐	☐	☐	☐	☐
Ik kom voor mezelf op als iemand mij uitscheldt, beledigt of bedreigt	☐	☐	☐	☐	☐
Als mijn vrienden iets doen wat ik eigenlijk niet wil dan doe ik toch maar mee	☐	☐	☐	☐	☐

Tot slot

51. Volg je een opleiding?

- Ja, praktijkonderwijs => *Ga naar vraag 53*
- Ja, vmbo => *Ga naar vraag 53*
- Ja, havo => *Ga naar vraag 53*
- Ja, vwo => *Ga naar vraag 53*
- Ja, mbo => *Ga naar vraag 53*
- Ja, hbo => *Ga naar vraag 53*
- Ja, wo => *Ga naar vraag 53*
- Ja, een andere opleiding
- Nee

52. Wat is de hoogste opleiding die je hebt afgerond met een diploma?

- Praktijkonderwijs
- Vmbo
- Havo
- Vwo
- Mbo
- Hbo
- Wo
- Andere opleiding
- Ik heb geen opleiding afgerond

53. Heb je betaald werk? (baan of bijbaan)

- Ja, fulltime
- Ja, parttime
- Nee

54. Woon je nog bij (één van) je ouders/verzorgers?

- Ja => *Ga naar vraag 56*
- Nee

55. Wat past het beste bij jouw woonsituatie?

- Ik woon zelfstandig/alleen
- Ik woon in een huis samen met andere jongvolwassenen (bijvoorbeeld een studentenhuus)
- Ik woon samen met mijn partner
- Ik woon samen met mijn partner en kind(eren)
- Ik woon alleen met mijn kind(eren)
- Anders

56. Heb je zelf nog andere punten over drugsgebruik in de gemeente Dalfsen, die hiervoor niet gevraagd zijn?

.....[open vraag]

Bijlage II: Cannabis- en lachgasgebruik naar leeftijdsgroep vergeleken met ander onderzoek

Tabel II-1 Cannabis ooit gebruikt, per leeftijdscategorie in Dalfsen, landelijk, Hollands Noorden en Noord- en Oost-Gelderland, in %

	Gemeente Dalfsen (n-231)	Landelijk onderzoek	Jongvolwassenenmonitor Hollands Noorden	Jongvolwassenenmonitor Noord- en Oost-Gelderland
16-17 jaar (landelijk onderzoek studenten 16 t/m 18 jaar)	30	29		
18-19 jaar	35	29		
20-25 jaar (landelijk onderzoek 20 t/m 24 jaar)	45	42		
Totaal	40		42	42

Tabel II-2 Lachgas ooit gebruikt, per leeftijdscategorie in Dalfsen en landelijk, Hollands Noorden en Noord- en Oost-Gelderland in %

	Gemeente Dalfsen (n-231)	Landelijk onderzoek	Jongvolwassenenmonitor Hollands Noorden	Jongvolwassenenmonitor Noord- en Oost-Gelderland
16-17 jaar (landelijk onderzoek studenten 16 t/m 18 jaar)	13	30		
18-19 jaar	22	23		
20-25 jaar (landelijk onderzoek 20 t/m 24 jaar)	27	33		
Totaal	23		30	18

